

TURKOPHONE

Türkçe Konuşurların Akademik Dergisi

www.turkophone.net

ISSN: 2148-6808

İletişime İlişkin Bazı Unsurların Dil Eğitim Sürecine Yansımaları

Arş. Gör. Rabia GÜRBÜZ

Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi EABD

Doç. Dr. Bekir İNCE

Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD

ÖZET

Ülkemizde özellikle üniversiteler bünyesinde kurulmuş olan Türkçe öğretim merkezleri sayesinde yabancı öğrencilerin Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmeleri sağlanmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretim süreci, tüm şartlar en iyi şekilde hazırlanmış olsa da, öğrenciler ve yöneticiler arasında zaman zaman yaşanan iletişimsel sorunlar nedeniyle kesintiye uğrayabilmektedir. İletişim sürecinde “gürültü” olarak algılanan bu durum nedeniyle hem öğrenciler hem de kurum yetkilileri olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretimi alanında ortaya çıkan iletişim sorunlarının belirlenmesi adına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı Sakarya Üniversitesi TÖMER’de eğitim gören öğrencilerin yaşadıkları bazı sorunları nasıl kodlayarak karşı tarafa gönderdiklerini belirlemek, öte yandan da öğrencilerce kodlanan sorunların hedef tarafından hangi kod çözme süreci ile karşılaştığını iletişim süreci içinde betimlemektir. Araştırma, nitel bir çalışmanın ürünü olup fenomenolojik desen kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışmalarda kullanılan görüşme yöntemi ile veriler toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi TÖMER’de eğitim alan yabancı öğrenciler, yöneticiler ve okutmanlar oluşturmaktadır. Görüşmeler sonucu elde edilen veriler tematik olarak gruplandırılmış ve analizi gerçekleştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: iletişim, yabancılara Türkçe öğretimi, gürültü, kodlama

Reflections of Some Elements Concerning the Communication to the Language Education Process

ABSTRACT

Foreign students are enabled to learn Turkish and Turkish culture thanks to Turkish education centers established specifically within the body of the universities in our country. Although all conditions of educational process of Turkish as a foreign language is prepared in the best way, it may be interrupted due to communicational problems experienced between the students and the administrators from time to time. Due to this situation perceived as “noise” in Communication process both the students and the institution officers may be affected negatively. In this regard, determining communication problems arising in the field of teaching Turkish to foreigners shall make contribution in the field. Objective of this study is determining how the students receiving training at Sakarya University TÖMER (Turkish and Foreign Languages Research and Application Center) decode the problems they experience and send to the other party, and describing which decryption process which the problems decoded by the students encounter with by the target opponent.

The research is a product of a qualitative study and phenomenological design is used. Data is collected by interview used in phenomenological studies. Foreign students receiving training from Sakarya University TÖMER, administrators and lecturers constitute the sampling of the study. Data obtained as a result of negotiations are grouped thematically and analyzed.

Keywords: communication, teaching Turkish to foreigners, noise, decoding

1. GİRİŞ

İletişime ilişkin yapılan tanımlara bakıldığında iki ana boyutun ön plana çıktığı gözlenmektedir: Kişiler arasında gerçekleşen duygu ya da izlenim paylaşımı gibi duyuşsal aktarım boyutu ile düşünce, bilgi, görgü paylaşımı gibi bilişsel aktarım boyutu.

İletişimin gelişime ve verimliliğe dönüşebilmesi ise ancak yukarıda sayılan aktarımların, nispi de olsa, bireyleri ortak bir paydada buluşturabilmesi ile gerçekleşebilir. Aksi takdirde hem *iletişimsizlik* denilen bir durumla karşı karşıya kalınır hem de insanoğlunun gelişimi sekteye uğrar. Dolayısıyla iletişimin aynı zamanda insanın tekâmülünde de rol oynayan en önemli etkenlerden biri olduğu söylenebilir.

Öte yandan ilerlemenin ve gelişmenin bir diğer anahtarı yeniliktir. Geçen yüzyılda ve öncesinde yenilikler daha çok tek tek kişiler tarafından ortaya konulurken günümüzde yeniliklerin ortaya çıkması daha çok ekip çalışmaları ile mümkün olmaktadır. Nitekim bugün ortak bir payda etrafında buluşup çalışan örgütlerin hedefe ulaşmasında rol oynayan en önemli etkenlerin başında iletişim gelir. İletişimin sağlıklı kurulamadığı noktada çalışmaların verimi de kesintiye uğrar. Günümüzde yenilik olarak da adlandırılan (İng. innovation) ve hayatın her alanında kendine yer bularak yalnızca insanoğlunun gelişmesine değil aynı zamanda küreselleşen dünyada toplumların yaşama imkânı bulmasına da olanak tanıyan yaratıcı düşüncenin ekonomik, toplumsal ortak bir faydaya dönüştürülme süreci; ancak iletişim kanallarının açık olması ile sağlanabilir.

Eğitim-öğretim faaliyetleri de söz konusu olduğunda başarıya giden yol; kurumlar, öğrenciler, öğretmenler ve velilerden oluşan paydaşların sağlıklı bir iletişim sürecine sahip olmalarından geçmektedir. Eğitimin örgütsel tarafını temsil eden bu paydaşlar arasında yaşanacak bir iletişimsizlik, eğitime ilişkin verimi azaltacak ve kaliteyi de düşürecektir. Zıttı bir durumda ise iletişim; çalışanların davranışları üzerinde iş tatmini, motivasyon, örgütsel bağlılık gibi olumlu etkiler yaratarak örgütsel performansı arttıran bir işleve sahip olacaktır (Özdemir, 2006: 10-33).

Öte yandan gelişime açık, sürekli değişim içinde olan, dinamik bir örgütün bu niteliklere sahip olabilmesi aynı şekilde planlı bir iletişim ağı kurulup kurulmamasına bağlıdır. Nitekim Miles'a göre bir örgütte çalışan personelin işletmenin amaçlarını, değerlerini, benimseyerek ortak inançlar ve kurallar çerçevesinde sağlıklı bir şekilde çalışabilmesi ve kendilerinden istenilen davranışları gösterebilmesi düzenli bir iletişime sahip olup olmamalarına bağlıdır (Miles, akt. Altun, 2001).

Dil politikalarının hem yürütücüleri ve yöneticileri hem de dil politikalarına maruz kalanlar açısından bakıldığında da benzer bir durum söz konusudur: Etkili bir eğitim-öğretim sistemi kurmak ancak Miles'ın ve Özdemir'in dediği türden bir iletişim sürecine sahip olmakla sağlanabilir. Örgütün her aşamasında doğru iletişim kanallarını kullanılarak dinamik bir iletişim ağı kurulması, ortak amaçlar çerçevesinde bir araya gelen üyelerin zorluklara karşısında mücadele gücünü artıracacağı gibi, dil politikalarının belli bir istikrar içinde yürütülmesine de yardımcı olacak bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (İnce, 2008: 366).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği kurumların diğer eğitim kurumlarından en büyük farkı uluslararası bir yapıya sahip olmaları ve onlarca farklı dile ve kültüre rağmen iletişim kanallarını sürekli açık tutmaya çalışmalarıdır. Tam da bu noktada iletişim kanallarını kapatan ya da iletişimi sekteye uğratan unsurları hatırlamakta fayda vardır. Jakobson (1960) tarafından ortaya konan iletişim sürecinde iletişimin kesintiye uğramasına neden olan iki ana unsur bulunmaktadır:

- Gürültü
- Kodlama

Gürültü, hedefle kaynak arasındaki mesaj alışverişini engelleyen her türlü unsur olarak tanımlanmaktadır. Mesajın alıcıdan vericiye ulaşmasındaki en büyük engellerden biri olan gürültü dört ana başlık altında incelenebilir (Gürgen, 2005:35-36):

- Fiziksel
- Nöro-fizyolojik
- Psikolojik
- Toplumsal-kültürel

Bu çalışmada daha çok Türkçe öğretiminin yabancı dil olarak verildiği kurumlarda karşılaşılan psikolojik ve toplumsal-kültürel *gürültü* kaynakları incelenecektir. Bu bağlamda bir yandan kaygı, sevinç, heyecan gibi psikolojik sebeplerle kaynak ve hedefin birbirlerine karşı takındıkları tutumların ya da önyargıların nasıl birer *gürültüye* dönüştüğü gözlenmeye çalışılacak, öte yandan da sahip olunan bilgiler, mensubu olunan kültürel çevre, veya toplumsal yaşamışlıklar nedeniyle bazı mesajların hedef tarafından nasıl gürültü olarak algılandığı araştırılacaktır.

Çalışmada gözlemlenecek bir diğer iletişim unsuru da iletişim sürecinin öğelerinden kodlamadır. Duygunun, bilginin, düşüncenin iletme hazır bir mesaj biçimine dönüştürülmesine kodlama denmektedir (Gürkan vd. 2003: 32). Kodlama ve kod çözme süreçlerinin birbiri ile uyumlu olmaması durumunda başka bir deyişle hedef ve kaynağın ya fizyolojik olarak farklı dilleri kullanması ya da iletişimin psikolojik boyutunu göz ardı ederek birbirlerini anlamaktan hatta algılamaktan uzak bir kodlama yapmaları durumunda iletişim süreci yine bir sekteye uğrayacaktır. Kaynağın aklından geçirdiği ya da oluşturduğu düşünceler, alıcıların anlayabileceği sembollerle kodlanarak düşüncelere dönüştürülmelidirler. Diğer taraftan kodlama ve kod çözme süreci hem kaynağın hem de alıcının her türlü deneyim ve yaşantılarının birer yansımasıdır (a.e. 32).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği kurumlarda iletişim sürecinin sağlıklı işleyip işlemediğine ilişkin yapılmış derinlemesine çalışma bulunmamaktadır. Eğitim-öğretim sürecinde paydaşların iletişim sürecindeki *kodlama* unsurunu gözlemek ve süreç içinde karşılaşılan *gürültü* unsurlarını irdelemek, sağlıklı bir iletişim mekanizması kurmak ve olumlu bir örgütsel iklime sahip olmanın yollarını göstermek açısından büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, sağlıklı bir örgüt ikliminin oluşmasına yönelik gözlemleri ile alana katkı sağlayacaktır.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) çalışmasıdır. Olgu bilim (fenomenoloji/phenomenology) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 72).

2.2 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında *görüşme* yöntemi kullanılmıştır. Veriler açık uçlu sorular sorularak toplanmıştır. Araştırmacıların belirlediği çerçeve doğrultusunda sorular sorulmuş, katılımcıların verdiği cevaplara göre soruların kapsamı genişletilmiştir.

Örnekleme belirlenirken *kartopu örnekleme* kullanılmış ve sorulan soruların cevaplarına göre ilgili olan kişilerle görüşmeye devam edilmiştir. Öncelikle TÖMER'de görevli olan iki yönetici ile görüşülmüş verilen cevaplar doğrultusunda ise iki okutman ve dört öğrenci ile görüşmeler devam etmiştir. Toplam 8 kişi ile çalışma yapılmıştır. Katılımcılardan gerekli izinler alınmış ve bilgilerinin gizli kalması amacıyla K1,K2...K8 şeklinde kodlanmalar yapılmıştır.

K1 ve K2 kodlarıyla kodlanan katılımcılar TÖMER'de idareci ya da yönetici pozisyonunda çalışmakta olan kişilerdir. K3 ve K4 kodlu katılımcılar ise TÖMER'de eğitim vermekte olan

okutmalarıdır. K5,K6,K7 ve K8 kodlu katılımcılar ise TÖMER’de eğitim alan yabancı öğrencilerdir.

2.3 Verilerin Analizi

Veriler çözümlenirken nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, yaşanılanları anlamaya ve arka planda var olan nedenleri, anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması, işletimselleştirilmesi ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatımla sunulur. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

3. BULGULAR VE YORUM

3.1 Sınıf İçi İletişim

Tablo 1’de katılımcıların sınıf içi iletişim hakkındaki görüşleri yer almaktadır:

Tablo 1. Sınıf İçi İletişime Yönelik İfadeler

İletişim Durumu	Katılımcı	Katılımcı İfadesi
Sınıf içi iletişim	K4	<i>Problemlili saydığımız ülkelerden gelen öğrencilerin yoğunlukta olduğu bir sınıf oluşturulduysa, -Irak gibi- iletişimden ziyade aşırı iletişimden kaynaklanan sorunlar oluyor. Ama özellikle burslu öğrencilerin falan kur değişikliklerinde pek bir sıkıntı olmuyor. İlk etapta bir hafta kurun değişmesi hocanın da değişmesi demek olduğu için bizim okulumuzda ilk etapta böyle bir alışma, kaynaşma olayı oluyor. Bir haftanın sonunda sanki hani bir aydan beri aynı sınıftalmış gibi devam edebiliyorlar.</i>
	K4	<i>Sınıftan memnun olmayan öğrenci vardı o da genellikle mesela Rusya’dan gelmiştir kız, sınıfında çok ağırlıklı olarak bir Arap grubu vardır sürekli Arapça konuşurlar gelir hocam neden sürekli Arapça konuşuyorlar burası Türkçe sınıfı diye şikâyetçi olur. Mümkün mertebe o konuşma olayını kesmeye çalışırız ama öğretmeni istemediği zaman kurallara uyar; haricinde, kulaklığını takan, başka bir şeyle ilgilenen sırf tahrik etmem için telefonunu sesli kullanan kişiler vardır. Ama o kadar büyük sorunlar olduğunu hatırlamıyorum. Hocayı istemiyorum, beni başka sınıfa alın, şu hocayı istiyorum gibisinden bir sorun olduğunu hatırlamıyorum.</i>
	K4	<i>Bir de Arap öğrencilerin bayanlara bakış açısı, sınıftaki kız arkadaşlarından tutun sınıftaki kız öğrencilere kadar... O beni çok zorluyor sınıfta. Aslında patron sizsiniz müdür sizsiniz ne dersiniz yaparım öl deyin ölüyorum ama diğer bayan öğrencilere saygı gösterme noktasında daha problemliler. Hocaya karşı, hani puan veren izin vermezse sınıfı geçemediğiniz bir faktör ya bizim açımızdan öyle bir şey olmuyor. Ama diğer öğrencilerle sıkıntı yaşadıkları oluyor. Aynı şekilde kendi ülkelerinde ayıp olan bir şey merak da ayıp olan bir şey konuşma derslerinde özellikle diyaloglarda çok net hatırlıyorum Endonezyalı bir öğrenci nasılsın iyi misin dedi Iraklıya, Iraklı iyiyim sen nasılsın dedi ben de iyiyim eşin nasıl dedi ben orada onları zor ayırdım. Endonezya kültüründe ki bu bizim kültürümüzde de böyledir, Çoluktan çocuğa herkese sorulur. Arap kültüründe bir erkeğe eşini sormak küfür etmek hakaret etmek gibi ayıp olduğu için Endonezyalı şok oldu kaldı. Iraklı delirmiş durumda sen kimsin benim eşimi soruyorsun sana ne benim eşimden diye hani ailen nasıl demesi gerekiyormuş o noktada. Çocuğun hiçbir suçu yok, o noktada sizin durumu toparlamanız lazım. Tabi toparladık siz de ayıpmış ama bak burada ayıp değil öyle hemen sinirlenmememiz lazım diye kültürel noktada sıkıntı yaşıyoruz.</i>

- K2 *Hocam normalde burada Arap öğrenci çoğunlukta ya en azından bir derste anlamadığını ben o arkadaşımın sayesinde anlarım, Arapça bana söyler o şekilde anlarım diye söylüyor. Ama ben TÖMER’de kimlerin hangi öğrencilerin kimlerle takıldığını göz önünde bulundurduğum için mümkün merteye onları aynı sınıfa vermemeye çalışıyoruz. Çünkü ister istemez Arap öğrenci fazla olunca hocanın ders işleyişine de yansıyor, derste Arapça konuştuklarında sıkıntılar oluyor. Bize geldiklerinde mümkün merteye çok fazla Arap öğrencinin olduğunu bunları 16 tane sınıfa mümkün merteye yaydığımızı ama her sınıfta Arap öğrenci olacağını söylüyoruz. Öğrencilerin çoğu genellikle isteyen Araplar, böyle diğer Kosova’dan gelenler, Arnavutluk’tan gelenler, Afrika’dan gelenler ben onun sınıfında olayım diye şey yapmıyor.*
- K1 *Yani bugün 330 öğrenci varken Irak ve Suriye bağlamında baktığımızda 140-150lerde olduğunu görüyoruz. E şimdi 16 derslik içerisinde bu kadar öğrenciyi takdir edersiniz ki ne kadar böleceksiniz? Her sınıfın yarısı mutlaka Arapça konuşuyor. Bir de bunlara burslu ya da kendi imkânlarıyla öğrenci olarak gelen Tunus, Fas Cezayir Suudi Arabistan Filistin, Ürdün gibi ülkeleri yemen gibi ülkeleri eklediğimiz zaman bunların hepsi Arapça konuşuyor. Mısır var mesela beş altı tane de mısırdan gelen öğrencimiz var. Şimdi bu kadar olunca ortalama 20 kişilik sınıflarımız içerisinde 11-12 kişi Arapça bilince ister istemez kendi aralarında Arapça konuşuyorlar. Bunu engellemenin bir ihtimali yok. Yani ne kadar kural koysanız da hani ne bileyim konuşulduğu zaman ufak bir para ceza uygulaması gibi uygulamalar hiçbiri ne yazık ki bir fayda etmedi. İyilikle güzellikle hiçbir şey fayda etmedi. Bu bakımdan bu kadar fazla öğrencinin bir arada olması öğrenmeyi engelliyor.*
- K6 *Bir şeyi anlamasam hemen soruyorum, en güzel bir şekilde anlatıyor hoca.*
- K7 *Yani Arapça konuşuyoruz ama bu şey yani. Çok yanlış. Biz şimdi Türkçeyi öğreniyoruz. Bu yüzden her zaman konuşmamız Türkçe olması lazım. Geliştirmek için Türkçe konuşmamız gerekiyor.*
- K6 *Eğer bir insanın Türkçesi güzel, o her şeyi anlatabilir. Ama düzeyi biraz düşük olsa kendi dillerini konuşmak istiyor...*
- K5 *İlk geldiğimde Türkçe konuşmayı tercih ediyordum. O yüzden biraz çabuk geliştirdim. Hem de yani karşılaşıyordum böyle insanlar yani sınıfın içinde de kendi dilinde konuşan insanlar da vardı. Yani onların karşısına geçmek istemiyordum ama biraz nasıl desem kötü hissediyordum. Çünkü hepimiz burada bir dili öğrenmek için geldik, pratik yapmak için en iyi metot konuşmak. Başka bir dil ile konuşmak çok iyi bir pratik değil.*

Sınıf içi iletişim ile ilgi katılımcı görüşleri incelediğine varılan sonuçlar şu şekildedir:

Sınıf içi iletişimde katılımcıların ortak paydada buldukları nokta, sınıf içinde bir ülkeden gelen öğrenci sayısının fazla olması ve buna bağlı olarak bu ülkeden gelen öğrencilerin kendi dillerini konuşmak istemesidir. Özellikle Türkiye’ye yakınlığı sebebiyle Arap ülkelerinden gelen öğrencilerin sayıca fazla olması, sınıflarda Arapça konuşulmasını arttırmaktadır. Ayrıca Arapça yalnızca bir ülkeyle sınırlı olmayıp belli bir coğrafyada konuşulduğundan, farklı Arap ülkelerinden gelen öğrencilerin Türkçe yerine Arapça ile anlaşmasına neden olmaktadır. Bu durum hem sınıfta Arapça konuşmayan öğrenciler için sorun teşkil etmektedir hem de asıl amaçları olan Türkçeyi öğrenmenin önünde büyük bir engeldir. Arapça konuşulan bir ülkeden gelen K7 bu durumun aslında yanlış olduğunu belirtmiş ve amaç Türkçe öğrenmek olduğu için bu amaca yönelik olarak Türkçe konuşmak gerektiğini belirtmiştir. Kendi ülkesinin dilini TÖMER’de iletişim için kullanmayı tercih etmeyen K5 de bu duruma yönelik bir fikir belirtmiştir ve kendi dilini konuşan insanlar karşısında kötü hissettiğini ifade etmiştir. K6 ise bu duruma farklı bir bakış açısıyla yaklaşmış ve Türkçe olarak kendini ifade edemeyen öğrencilerin kendi dillerini konuşmak istedikleri düşüncesi üzerinde durmuştur.

Bir diğer durum ise özellikle öğrencilerle uzun bir süreyi birlikte geçiren okutmanların karşılaştıkları farklı kültürdeki öğrencilerin sınıf içi iletişimleridir. Her ülkenin ya da toplumun kendine has bir kültürü vardır ve bazı yönleriyle diğerlerinde ayrılmaktadır. Türkçe öğretim merkezleri de dünyanın farklı yerlerinden gelen ve çok farklı kültürleri barındıran öğrencilerin ve çalışanların olduğu kurumlardır. Birbirlerinin kültürleri ve değerleri hakkında tam anlamıyla bilgi sahibi olmadıkları durumlarda sınıf içi iletişimde de bazı aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. K4'ün "...Endonezyalı bir öğrenci nasılsın iyi misin dedi Iraklıya, Iraklı iyiyim sen nasılsın dedi ben de iyiyim eşin nasıl dedi ben orada onları zor ayırdım. Endonezya kültüründe ki bu bizim kültürümüzde de böyledir, Çoluktan çocuğa herkese sorulur. Arap kültüründe bir erkeğe eşini sormak küfür etmek hakaret etmek gibi ayıp olduğu için Endonezyalı şok oldu kaldı..." şeklinde ifade ettiği gibi bir ülkede normal olarak karşılanan bir durum başka bir ülkede ya da kültürde anormal bir durum olabilmektedir. Bu tür kültür çatışmaları da sınıf içi iletişimi olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca yine kültüre göre farklılık gösteren bir durum da bazı öğrencilerin karşı cinsiyetteki öğrencilerle iletişime geçmek istememesidir. Özellikle Arap coğrafyasından gelen erkek öğrencilerin kadın öğrencilerle konuşmaması ve onları görmezden gelmesi de iletişim engeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

İletişim bağlamında baktığımızda, öğrencilerin birbirlerine gönderdikleri mesajdaki kodların, bir diğeri tarafından farklı çözülmesi sonucu ortaya engel çıkmaktadır." *Iraklı delirmiş durumda sen kimsin benim eşimi soruyorsun sana ne benim eşimden diye hani ailen nasıl demesi gerekiyormuş o noktada. Çocuğun hiçbir suçu yok o nokta sizin durumu toparlamanız lazım.*" ifadesiyle K4 bir yönden de kodların nasıl çözüldüğüne dair bir ipucu vermektedir. Buna göre Endonezyalı öğrencinin "aile" sözcüğü yerine daha özeldir "eş" sözcüğünü seçmesi kodun karşı tarafta farklı çözüldüğünün işaretidir. Ayrıca farklı kültürlerden gelen öğrencilerin ortak referans alanları nispeten daha az olduğu için de bu tarz iletişim sorunları yaşanmaktadır. Bunun tam tersi bir durum olarak sınıfta aynı ülkeden ya da aynı kültürden gelen öğrencilerin fazla olması sebebiyle kullandıkları kodların farklı olması ve ortak referans alanları diğer ülkelerden gelen öğrencilere göre daha fazla olması sebebiyle farklı ülkelerden gelen öğrencilerle de iletişim sorunu zaman zaman karşılaşılan bir durumdur. Tüm bu iletişim sorunlarını ortak bir noktada topladığımızda karşımıza toplumsal gürültü çıkmaktadır ve bu durum iletişimi ve sınıftaki eğitim ortamını da olumsuz etkilemektedir

3.2 Öğretmen ile İletişim

Tablo 2'de katılımcıların öğretmen ile iletişim hakkındaki görüşleri yer almaktadır:

Tablo 2. Öğretmen ile İletişime Yönelik İfadeler

İletişim Durumu	Katılımcı	Katılımcı İfadesi
	K2	<i>Ben o hocayı istemiyorum bu hocayı istemiyorum diyen oluyor. Biz de hani burada hoca ayrımı yapmamaları için her hocanın eşit olduğunu ya da her hocanın farkı bir stratejisi olduğunu söylüyoruz. Hani hoca şey yapmasınlar diye. Çünkü hocaları karşılaştırmaya çalışıyorlar. Biz de A1'de A2'de en azından B1'de aynı hocaya denk geldiyse mümkün mertebe bunun notunu alıyoruz. O öğrenci de en azından B2, C2'de farklı bir</i>

- hoca görsün farklı bir şekil görsün diye onu sınav bittikten sonra yeni sınıflar yaptığımızda farklı bir hocaya vermeye çalışıyoruz.*
- K1 *Dil öğrenirken özellikle ilk kurlarda öğretici, o kişi için çocuğun ilk anne babası gibi oluyor. Kadın bir öğretim elemanı varsa onun annesi, erkekse ağabeyi yani çok yaşlı olmadığı için bizdeki hocalar, abla ağabey tarzında düşünceleri oluyor.*
- K1 *Her kur değiştiğinde öğrenci özellikle A1 kurundaki hocasını hiç unutamıyor. İlk onunla ilgili kelimeleri öğrenmiş, ilk onunla beraber bu dili öğrenmiş. Onun öğrenme stiline şey yapıyor... Özellikle Arapça konuşan öğrencilerin dil öğrenme stilleri gramer üzerinedir. Hani siz istediğiniz kadar iletişimsel yaklaşımı kullanmaya çalışın "Hoca sen bana niye gramer anlatmıyorsun?" diye bunu A1'de, A2'de, B1'de hatta C1'de bile sen bana neden gramer anlatmıyorsun diye gelip hesap soran öğrenci oluyor.*
- K3 *Birinci en büyük problem hocadan ayrılmak istemiyor. Bir şekilde hocaya kendisini yakın görüyor ve başka hocayı reddediyor. Kendi dünyasında kendi aklında bu A1'den A2'ye geçerken çok büyük farklılıklar olmuyor da A2'den geçişlerde bu hoca en iyi hoca bu hoca çok iyi hoca diyorlar. Diğer hocayı tanımaya bile hocayla hiçbir fikri yok bildiği tanıdığı hocayla devam etmek istiyor. Burada hocaya kendisini yakın hissettiği için bunu kullanmak istiyor, bakın ben sizi çok seviyorum siz çok iyi hocasınız idareyle görüşün ben bu sınıfta kalayım diyor. Bizim açımızdan en büyük problem bu aslında.*
- K4 *Öne sürdüğü sebep öğretim tekniği. Metotsal noktada hani bazı hocalarımız okuma metninden başlarlar. Eskiden biz İstanbul kitabını kullanıyorduk orada hangi grameri anlattıysanız dinlemesi de okuması da yazması da o gramerin üzerine kurulu bir sistemdi. Şimdi biz bu sistemi uygularken önce bazı hocalarımız gramerden başlayıp, grameri metinde pekiştirme noktasında çalışıyordu bu bazı öğrencilerin çok hoşuna gidiyor, bazı öğrencilerde önce bir okuyalım görelim ondan sonrasında grameri alalım derdinde. Şimdi kendisinin hoşlandığı sistemde ders anlatan bir hocadan çıkıp çok farklı bir metolla ders anlatan bir hocaya geçtiği zaman ben kendi hocamı istiyorum çünkü onun anlattığını daha iyi anlıyorum diyor.*
- K3 *Öğretmeni sadece öğretmen olarak görmüyorlar. Öğretmeni abi gibi baba gibi görüyor kadın öğretmenleri anne gibi abla gibi görüyor. Yurtta yaşadığı TÖMER'le hiç alakası olmayan problemleri öğretmenin çözebileceğini düşünüyor bazen. Hele hele idare ile ilgili bir problem yaşarsa tek güvendiği kaynak öğretmen. Çünkü onların gözünde öğretmen TÖMER çalışkanı değil bambaşka birisi, dediğimiz gibi aileden birisi. A1'de çok sıkı bir bağlılık oluyor fakat benim en azından gözlemlediğim kadarıyla A1'den A2'ye geçişte itiraz edebilecekleri kadar belki dil bilmediklerinden belki tam buraya alışmadıklarından büyük itirazlar olmuyor. A1'den sonra asıl büyük itirazlar. Fakat bu bütün TÖMER'lerde böyledir muhtemelen. A1'de dersine girdiğim öğrenci C1'e geldiğinde hala diğer hocalardan ayrı bir yerde tutar A1'deki öğretmenini.*
- K6 *Bence bir öğretmenin gramer anlatımı güzel oluyor, başka bir öğretmenin konuşma pratiği daha güzel oluyor, değişiyor böyle. Bence bu iyi bir şey öğretmenimizin değişmek...*
- K7 *Yani tabi ki vakte ihtiyacım var. Bence sadece bir hafta ya da en çok iki haftada alıabilirim... Yani sınıf yeni sınıf, yeni yönetim var. Her hoca yani bir sınıfta var. Sonra alıştım. Normal oldu.*
- K8 *Ben ilk geldiğimde x Hoca'nın sınıftaydım. X Hoca çok iyi bir hocaydı ama çok sertti. Hep ödev kontrolü yapıyor. Ben yani korkuyorum biraz ama A2'de Y Hoca çok rahat oldum çok iyiydi.*

TÖMER öğrencilerinin öğretmen ile iletişimine ilişkin sonuçlara bakıldığında ilk dikkat çeken öğrencilerin ilk defa eğitim aldıkları okutmanla kurduğu bağıdır. Yapılan görüşmelere bakıldığında hem yöneticilerin hem okutmanların hem de öğrencilerin bir kısmının üzerinde durduğu konu ilk okutman ile olan iletişim bağıdır. K1'in "...*Dil öğrenirken özellikle ilk kurlarda öğretici, o kişi için çocuğun ilk anne babası gibi oluyor...*" ifadesi iletişim bağının somut olarak açıklanmasına güzel bir örnektir. Kendi ülkelerinden, yabancı bir kültürün hâkim olduğu başka bir ülkeye gelen öğrenciler için ilk ders aldığı okutmanlar genellikle daha çok iletişim kurdukları kişiler olmaktadır. Özellikle A1 ve A2 gibi yoğun bir eğitim verilen sınıflarda öğrenci ve okutman birlikte daha uzun süre geçirdikleri için duygusal bağ da gelişmektedir. Belli bir süre sonra TÖMER'deki uygulama gereği farklı bir okutmanın dersini alması gereken öğrenci ilk okutmandan kopmadığı için yeni okutmanla bazı noktalarda iletişimsel anlamda sorun yaşamaktadır. Okutman katılımcılardan K3'ün "...*Kendi dünyasında kendi aklında bu A1'den A2'ye geçerken çok büyük farklılıklar olmuyor da A2'den geçişlerde bu hoca en iyi hoca bu hoca çok iyi hoca diyorlar. Diğer hocayı tanımasa bile hocayla hiçbir fikri yok bildiği tanıdığı hocayla devam etmek istiyor...*" cümlesiyle ifade ettiği gibi bazen diğer okutman iyi bile olsa öğrenciler henüz duygusal bağ kurmadıkları için ön yargılı davranıp hiç iletişime geçmeden yeni okutmanı istememektedir.

Öğretmen ile iletişimde dikkat çeken bir diğer nokta ise öğretmenlerin dersi anlatış stilleridir. Belli bir anlatış tarzına alışan öğrenci yeni bir öğretmenin dersine girdiğinde yeni derse adapte olamadığı için eski öğretmenini istemektedir ya da istediği şekilde ders anlatan bir okutmana ihtiyaç duymaktadır. Bazen tam tersi durumlar yaşanmasına rağmen genel olarak öğrencilerin alıştığı öğretmenden ya da ders anlatımından kopmak istememesi en sık karşılaşılan durumdur. Bu durumda iletişimsel olarak psikolojik gürültüden bahsetmek yerinde olacaktır. Duygusal olarak bağ kurduğu öğretmeninden ya da benimsemiş olduğu ders anlatışından uzak kalmak zorunda olan öğrenci kendini iletişime kapatmaktadır. Bunun yanı sıra Zıllıoğlu (2014)'nin da belirttiği gibi kaynağa ya da hedefe ilişkin olumsuz tutum ve ön yargılar da psikolojik gürültünün nedenlerindedir. Bu sebeple yeni karşılaşılan bir öğretmene karşı oluşturulan tutum ya da ön yargı da iletişime engel olabilmektedir.

3.3 Kur Değişimi Sonrası İletişim

Tablo 3'te katılımcıların kur değişimi sonrası iletişim hakkındaki görüşleri yer almaktadır:

Tablo 3. Kur Değişimi Sonrası İletişime Yönelik İfadeler

İletişim Durumu	Katılımcı	Katılımcı İfadesi
Kur Değişimi Sonrası İletişim	K2	<i>...şöyle bir şey var öğrencilerin çoğunda, şimdi burada benim yanımdaki arkadaş söyledi o yoktu, öğrenci şunu yapıyor, ilk önce ona gidiyor bazen ondan hayır cevabı alınca bana geliyor. Benden hayır cevabı alınca hocasına gidiyor, hocasından hayır cevabı alınca müdüriyete gidiyor. Sırayla şansını deniyor, bazen ilk buraya gelen de var, direkt müdüriyete giden de var. Ben de her türlü müdüriyete söyleme hakkınız vardır ama müdüriyetin yönetimin söyleyeceği bu şekilde olur ister git ister gitme diye söylüyorum.</i>

K2	<i>Hocam benim en çok sıkıntı çektiğim olay şu dedik ya bizde sabahçılık - öğlencilik durumu var diye, ben her sınavdan önce sabah gelmek isteyen ya da öğleden sonra gelmek isteyen öğrenciler bana bildirsın diyorum bunu sene başında da söylüyorum. Ama öğrenci unutuyor. Bana diyor ki size söyledim diyor... Biz her şeyi yapıyoruz yapıyoruz bitiyor, öğrenci kur bitiminden sonra geliyor ben sabah istiyorum ben şu sınıf istiyorum ben bu sınıf istiyorum...</i>
K3	<i>Biz büyük ölçüde topu üzerimizden atıyoruz, yani kur değişimiyle ilgili ben bu sınıfta kalmak istiyorum, müdürle konuşun ve ya devamsızlıkla ilgili yetkili biz değiliz. Bir şeyler yapmak isteriz ama biz bir şey yapamıyoruz diyoruz. Çünkü şu risk var kendini öğretmene kapattığı anda bitti. Biz kötü olmamız lazım onun gözünde. Evet, idareyle kötü olabilir fakat öğretmenle arasına bir soğukluk girdiğinde bu sefer kapatıyor kendini öğrenmiyor o yüzden ve hiç girmiyoruz o işlere.</i>
K4	<i>Aslında sınıf değişikliği yapmak isteyen bir kişi ise, arkadaşlarının olduğu sınıfa geçmek istiyorsa evet. Başka bir sınıftadır teneffüste biri lütfen derken diğeri de arkadan eko yapar. Ama genellikle kendileri uğraşırlar. Aslında burada kimse, kimse için ister arkadaşı ister kardeşi olsun burada okuyan kardeşler de var anne-oğul da var, hocayla kurumla Türklerle arasını bozmak istemiyor. Zaten iki ay sonra değişecek. Sevmediğim sınıfa ya da hocaya iki ay katlanacağım.</i>
K3	<i>Sınıf değişikliğinde her teneffüste önce x Bey'in yanına gider, x Bey'i bezdirir, x Bey için içinden çıkamaz, y Hoca'nın yanına gider. Reddedildikçe çitayı gittikçe yükseltir, z Hoca'nın yanına gider, yine reddedilir... Sebebi ben bu sınıfta olmak istemiyordum. Eğer öğrenci kendini büyük ölçüde kapattıysa o sınıfı değiştirmek için elinden geleni yapar. Gerekirse kocaman adam ağlar.</i>
K6	<i>Ben biraz özledim A1'deki arkadaşlarımı. Ama bence A2'deki sınıfım daha güzel oldu. Çünkü biz beraber okuduk ve öğretmen çok iyiydi. Bence bu daha iyi, bir pratik gibi. Başka insanlar ile konuşmayı, başka insanlar tanımayı daha güzel oluyor bence.</i>
K5	<i>Bence çok iyi bir policy. Çünkü sınavdan sonra seviyeler belirtiyor ve hem de bunu yaparken biz başka insanlarla tanışabiliyoruz hem de başka hocalarla yeni ve değişik metotlarla tanışabiliyoruz.</i>
K8	<i>Ben A2'de ve B1'de sabahleyin geldim. Ama B2'de Z Bey öğleden sonraya taşındım. Benim sorunum annemin sıhhati problem vardı ve konuştum onunla ve ama kabul etmedi. X Hoca ile konuştum o da kabul etmedi. O zaman mecbur kaldım... sadece ağladım.</i>

Katılımcıların kur değişimi sonrası iletişim hakkındaki görüşlerine bakıldığında öğrencilerin arkadaş çevresinin farklılaşması sonucu ortaya çıkan iletişim sorunlarına değindiklerini görmek mümkündür. Bir kuru başarı ile tamamlayan öğrenci bir üst kura geçmeye hak kazanmaktadır. Kur geçişlerinden sınıflar tekrar düzenlenmekte ve bir alt kurdakinden farklı

öğrencilerin olduğu sınıflarda eğitim devam etmektedir. Bu durum belli bir süre bir arada olmuş ve birbirlerine alışmış öğrencilerin yeni sınıflarda ayrılmasına sebep olmaktadır. Yeni bir sınıfa alışma sürecinde öğrenciler eski arkadaşlarının olduğu sınıflara geçmek istemekte yeni öğrencilerle iletişime geçmemektedir. “...şöyle bir şey var öğrencilerin çoğunda, şimdi burada benim yanımdaki arkadaş söyledi o yoktu, öğrenci şunu yapıyor, ilk önce ona gidiyor bazen ondan hayır cevabı alınca bana geliyor. Benden hayır cevabı alınca hocasına gidiyor, hocasından hayır cevabı alınca müdüriyete gidiyor. Sırayla şansını deniyor...” şeklinde K2’nin belirttiği gibi öğrenciler bir üst makamla iletişime geçmeye çalışarak istediği sınıfa geçmek için taleplerde bulunmaktadır. Okutman katılımcılardan K3’ün “Eğer öğrenci kendini büyük ölçüde kapattıysa o sınıfı değiştirmek için elinden geleni yapar. Gerekirse kocaman adam ağlar.” cümlesinde belirttiği gibi iletişim şeklini değiştirmek suretiyle şansını denemektedir. Yine K2’nin ve K3’ün ifadelerini, öğrenci katılımcılardan K8 de “...Benim sorunum annemin sıhhati problem vardı ve konuştum onunla ve ama kabul etmedi. X Hoca ile konuştum o da kabul etmedi. O zaman mecbur kaldım... sadece ağladım...” cümlesiyle desteklemektedir. Öğrenciler kur değişikliklerinin ilk zamanlarında yeni sınıfa alışmakta güçlük çektiklerini söylemekte ancak zamanla alıştiklarını dile getirmektedir. Öğrencilerin kur değişimi sonrası yaşadığı duygular psikolojik gürültünün ortaya çıkmasıyla doğru orantılıdır.

3.4. Burs Alan ve Almayan Öğrencilerin İletişimi

Tablo 4’te katılımcıların burs alan ve almayan öğrencilerin iletişimi hakkındaki görüşleri yer almaktadır:

Tablo 4. Burs Alan ve Almayan Öğrencilerin İletişimine Yönelik İfadeler

İletişim Durumu	Katılımcı	Katılımcı İfadesi
Burs Alan ve Almayan Öğrencilerin İletişimi	K2	(özel öğrenciler) hocam mesela devamsızlıkları kaldırdık öğrenci artık hiç gelmiyor. Yani sınıflara bakıyoruz , yoklamalara bakıyoruz derleri Türkçe öğrenmek değil buraya gelenlerin hemen hemen. Özel öğrencilerin çoğu üniversite ortamına geliyorlar, kız-erkek ortamına geliyorlar. Ama YTB’li öğrencilerin zaten seçilmiş öğrenciler olduğu için senin söylediğin bir şeye çok fazla itiraz etme şeyi yok. Çünkü biliyor, kuralları biliyor, ortamı biliyor. Ama özel öğrencilerin de ülkesinde yaşadığı problemleri aynı şekilde burada da çözülebileceğini düşünüyor.
	K1	Sorun daha çok özel öğrencide, üniversite öğrencisi olmayanlarda oluyor. Çünkü üniversite öğrencisi gerçekten neyin ne olduğunu biliyor. En sorunsuz grubumuz bizim YTB burslusu öğrencimizdir. Çünkü burs şartları çok nettir. Bir devamsızlık şartı vardır. İşte bu devamsızlık bir ay boyunca dört günü geçtiği

Burs Alan ve Almayan Öğrencilerin İletişimi

K6

zaman bursunun hemen %25'i kesiliyor, bunun takibi var. Böyle olunca tabii öğrenci ailesine de özellikle para gönderiyorsa "Aa benim kesinlikle bursum kesilmemeli, o zaman derse gelmeliyim." Başarıyı sağlayamazsa yine aynı şekilde bu problemler yaşanacak.

K5

Özel öğrencilerin çoğu Araplar ve onlar bence teneffüste sadece Arapça konuşuyorlar. Bilmiyorum ben anlamıyorum bu durumu. Bizim bir amacımız var üniversitede okumak istiyoruz. Onların amacı farklı, sadece Türkçe öğrenmek.

Bir sorun şu ki onların (özel öğrencilerin) devamsızlığı çok. Bundan dolayı dili çok öğrenemiyorlar ve böyle bir durum da var teneffüslerde ve hatta derslerde çevresinde kendi diliyle konuşan çok var. Şimdi bunu yaşamıyoruz ama A1'deyken A2'deyken, B1'deyken bunu çok gördük. Ve hem de bizi de rahatsız ediyordu, hocayı da rahatsız ediyordu.

Katılımcıların burs alan ve almayan öğrencilerin iletişimi hakkındaki görüşleri incelendiğinde burslu öğrencilerin hem sınıf içi hem de okutman ve yöneticilerle olan iletişiminin burs almayan ya da özel alımla gelen öğrencilere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Özellikle Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından yabancı öğrencilere verilen burslar, sınıf geçme ve belli devam süresi gibi koşulları yerine getirmeyi gerektirdiği için burslu öğrencilerin hem derslere olan ilgisi yoğun olmakta hem de amaçları Türkçe öğrenmek olduğu için iletişim konusunda da sıkıntı yaşamamaktadırlar.

Yöneticilerin ve öğrencilerin özel öğrenciler konusundaki düşüncelerine bakıldığında ise burslu öğrencilerle tam tersi bir durum söz konusudur. Özel öğrencilerle aynı sınıfta bulunan K5 özel öğrencilerin iletişimini "Bir sorun şu ki onların (özel öğrencilerin) devamsızlığı çok. Bundan dolayı dili çok öğrenemiyorlar ve böyle bir durum da var teneffüslerde ve hatta derslerde çevresinde kendi diliyle konuşan çok var." şeklinde açıklamış ve aslında bir yünden iletişim sorununu da özetlemiştir. Farklı bir amaçla eğitim almaya gelen öğrencilerin diğer öğrencilerle ve yöneticilerle de iletişimde sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Burs alan ve almayan öğrenciler açısından hem psikolojik hem de toplumsal gürültünün varlığından söz etmek mümkündür. Yine K5'in "Şimdi bunu yaşamıyoruz ama A1'deyken A2'deyken, B1'deyken bunu çok gördük. Ve hem de bizi de rahatsız ediyordu, hocayı da rahatsız ediyordu." ifadesi iletişimde meydana gelen gürültünün tespiti açısından iyi bir örnektir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

TÖMER'de eğitim alan yabancı öğrencilerin ve bu kurumda görevli idareci ve öğretmenlerin iletişimlerine bakıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Öncelikle sınıf içi iletişimde aynı dili konuşan öğrenciler kendi dilleriyle iletişim kurmak istemekte ve bu durum hem başka dilleri konuşan öğrencileri hem de ders veren okutmanları olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun yanı sıra farklı kültür ve değer sistemi içinden gelen yabancı öğrencilerin birbirlerinin kültürel alışkanlarına ters düşen ifadeler kullanması ya da davranışlarda bulunması da sınıf içi iletişimde aksaklıklara neden olmaktadır.

Öğretmenlerle yabancı öğrencilerin iletişimi konusunda ise ilk dikkat çeken nokta yabancı öğrencilerin eğitim aldıkları ilk öğretmenleriyle diğerlerinden daha farklı bir bağlılık kurması

ve bunun sonucu olarak da yeni gelen öğretmene karşı kendini iletişime kapatmasıdır. Gerek öğrencinin yeni öğretmene karşı olan ön yargısı gerekse de derse olan tutumu psikolojik gürültüye yol açsa da ön yargı ve tutumların belli bir zaman dilimi içinde ortadan kalkması durumunda psikolojik gürültü de kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

Kur değişikliklerinde yine öğretmenlerle iletişimde olduğu gibi yeni bir sınıf ortamına ve dolayısıyla yeni bir öğretmen stiline alışmakta zorluk çeken öğrenci sınıfına karşı iletişimini azaltmakta eski sınıfındaki arkadaşlarına ve öğretmenine geri dönmeyi istemektedir. Bu durumda belirlenen kurallar gereği hem yöneticilerin hem de okutmanların bu isteklere karşı çıkması sonucu öğrenci iletişim şeklini değiştirmekte ve istediğini olması için farklı iletişim yöntemleri bulmaktadır.

Burs alan ve özel alımlarla gelen öğrencilerin iletişimlerinde ise bariz farkların mevcut olduğu katılımcı ifadelerinden anlaşılmaktadır. Burslu öğrencilerin burslarının devamlılığı için belli şartları yerine getirmesi gerektiğinden bu öğrenciler, hem Türkçe öğrenme konusunda daha isteklidir hem de öğrencilerin sınıftaki diğer yabancı öğrenciler ile TÖMER’de görevli yönetici ve okutmanlarla iletişimleri daha kuvvetlidir.

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar ve eğitimin genel durumu dikkate alındığında eğitimin iletişimle başladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Etkili bir iletişimin kurulması, öğrencilerle ortak referans düzeylerinin iyi belirlenmesine ve iletişim kanallarının açık olmasına daha da önemlisi kodlama ve kod çözmede aynı dilin kullanılmasına bağlıdır.

Birçok TÖMER’de kur sınavı sonrası sınıf/okutman değiştirmeye dayalı olarak yaşanan gerilimler, hem iletişim kanallarının kapanmasına hem de uygun olmayan kod nedeniyle iletişimin ana unsurun olan mesaj iletiminin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine neden olmaktadır. Bu durumda öğrencilerin kur sınavı öncesi bilgilendirilmesi, diğer öğrencilerle yapılacak sosyal faaliyetler sayesinde ortak referans alanlarının artırılması, zaman zaman öğrencilerin farklı okutmanlarla yapılacak çalışmalar yapmasına imkân tanınarak kodlama ve kod çözmede ortak alanlar yaratılması faydalı olacaktır.

Her ne kadar çalışmada gürültü kavramından bahsedilmiş olsa da, özellikle yabancı öğrencilerin eğitimi konusunda iletişim engellerine neden olan daha kapsamlı bir gürültü çalışması yapılması alana önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca genellikle mimarlık ve mühendislik alanlarında çalışılan fiziksel gürültü ile ilgili çalışmalar eğitim alanında da uygulanabilir. Çalışma gürültünün sebeplerini ölçme için kısa sayılabilecek bir zaman aralığında yapılmıştır. Daha uzun zaman dilimlerine yayılmış ve daha geniş bir çalışma da katkı sağlaması açısından öneri olarak sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Altun, S. A. (2001). *Örgüt Sağlığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürgen, H., Kirel, Ç., Uztuğ, F. ve Orhon, N. (2003). Halkla ilişkiler ve iletişim. *TC Anadolu Üniversitesi Yayını*, (1482).
- İnce, B. (2008). Milli Eğitim Bakanlığı yurt dışı teşkilatında örgütsel ikliminin motivasyona etkisi: Fransa örneği. *1st International Congress of European Turks Education And Culture, Volume I*, 353-375, Antwerp, Belgium,
- Jakobson, R. (1960). *Linguistics and poetics. Style in language*. MA: MIT Press, 1960. 350-377.
- Özdemir, F. (2006). Örgütsel iklimin iş tatmin düzeyine etkisi. Çukurova.Üniversitesi. *Yayınlanmamış doktora tezi*, Adana
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zıllıoğlu, M. (2014). *İletişim Nedir?*. İstanbul: Cem Yayınevi.